

**Gminy województwa łódzkiego
(wg rozdzielnika)**

Szanowni Państwo,

Nawiązując do pisma z dnia 12 marca 2021 r. znak: WPN.070.42.2021.KWi w sprawie postępowania w sytuacjach konfliktowych lub niebezpiecznych z udziałem wilka, informuję, co następuje.

Poprzez objęcie wilka ścisłą ochroną gatunkową, jego zasięg występowania oraz liczebność w Polsce wzrasta. Jak podaje Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w 2019 r. liczebność wilka oszacowano na ok. 2000 osobników. Dla porównania, zgodnie z wynikami ogólnopolskiej inwentaryzacji wilka i rysia prowadzonej przez pracowników nadleśnictw i parków narodowych, a koordynowanej przez Zakład Badania Ssaków PAN oraz Stowarzyszenie dla Natury „Wilk”, populację wilka w 2001 r. oceniono na 463-564 osobników. Liczebność wilka, jak i każdego innego drapieżnika, w dużym stopniu uzależniona jest od dostępności oraz zasobności bazy pokarmowej (w przypadku wilka są to głównie dzikie ssaki kopytne). Według Głównego Urzędu Statystycznego populacja saren w 2018 r. liczyła około 922 tysięcy, a jeleni szlachetnych – 276 tysięcy, co w porównaniu do ww. liczebności i zagęszczenia populacji wilka (od 1,5 do 6 os. na 100 km²) wskazuje na zasobność jego bazy pokarmowej. Wraz ze wzrostem liczebności, poszerzaniu ulega zasięg występowania wilka w Polsce. Przed objęciem ochroną gatunkową, wilk w Polsce zachodniej i środkowej był stwierdzany bardzo rzadko, pomimo że na tych obszarach występowały jego dawne ostoje. Na przestrzeni ostatnich lat obserwujemy rekolonizację tych obszarów, między innymi dzięki zdolności wilka do długodystansowych, kilkusetkilometrowych wędrówek.

Mimo, że na terenie województwa łódzkiego spotkania z wilkiem nadal są dużą rzadkością, to dochodzi do nich coraz częściej. W latach 2020-2021 do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Łodzi wpłynęły dwa zgłoszenia o szkodach spowodowanych przez wilki w pogłowie owiec oraz bydła w gminie Wielgomłyny oraz Nowa Brzeźnica. W 2021 r. zarejestrowano również zgłoszenia dotyczące trzech martwych osobników (odnalezionych w pasmach drogowych i kolejowych) na terenie Nadleśnictwa Przedbórz i Skierniewice, a także w gminie Białaczów. Należy mieć także na uwadze, że część zgłoszeń w sprawie wilków dotyczy dziczających psów. Pomimo to, nieuniknionym zatem wydaje się, że liczba

spotkań z wilkiem na terenie województwa łódzkiego, w tym także o charakterze konfliktowym może wzrastać.

W związku z powyższym, ponownie proszę o zapoznanie się z niżej przedstawionymi informacjami oraz o bieżące informowanie osób poszkodowanych na temat uwarunkowań prawnych obowiązujących względem wilków, w tym zalecanych praktykach postępowania w razie potwierdzenia strat w pogłowie zwierząt, sposobach zabezpieczania zwierząt gospodarskich i psów w miejscach bytowania wilków, potrzebie zabezpieczania dowodów, zarówno ofiar wilków, jak i samych wilków (o ile zostaną znalezione martwe lub ranne), a także o potencjalnych sytuacjach konfliktowych i metodach łagodzenia tych konfliktów oraz o interweniowanie w ramach swoich kompetencji.

I. Szkody wyrządzone przez wilki w pogłowie zwierząt gospodarskich oraz w mieniu

Zgodnie z art. 126 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1098) Skarb Państwa odpowiada za szkody wyrządzone przez wilki w pogłowie zwierząt gospodarskich oraz w mieniu. Odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkody nie obejmuje utraconych korzyści oraz nie przysługuje za szkody wyrządzone przez wilki w pogłowie zwierząt gospodarskich pozostawionych, w okresie od zachodu do wschodu słońca, bez bezpośredniej opieki. Oględzin i szacowania szkód – na wniosek poszkodowanego – a także ustalania wysokości odszkodowania i jego wypłaty dokonuje regionalny dyrektor ochrony środowiska na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 lutego 2018 r. w sprawie szacowania szkód wyrządzonych przez gatunki zwierząt objęte ochroną gatunkową (Dz. U z 2018 r. poz. 645).

Proszę o natychmiastowe zgłaszanie szkód w zwierzętach telefonicznie, ponieważ jedynie w ten sposób pracownicy są w stanie sprawnie, skutecznie i w szybkim terminie dokonać oględzin i pobrać próby do badań genetycznych, jeśli to okaże się celowe (próby pobiera się m.in. w razie wątpliwości czy zagryzienia zwierząt dokonały wilki, czy dziczyźle psy).

Formularz wniosku z wymaganymi załącznikami jest dostępny w formie elektronicznej na stronie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Łodzi <http://bip.lodz.rdos.gov.pl> w zakładce „*Jak załatwić sprawę*” w bloku tematycznym nr II, dotyczącym spraw ochrony przyrody pod pozycją 6. W celu uzyskania odszkodowania, prawidłowo wypełniony formularz wniosku wraz z wymaganymi załącznikami należy dostarczyć osobiście, wysłać za pomocą elektronicznej skrzynki podawczej lub pocztą tradycyjną na adres: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Łodzi, ul. Traugutta 25, 90-113 Łódź. Pracownicy RDOŚ w Łodzi uzgadniają termin dokonania oględzin i oszacowania szkód, wyliczają kwotę odszkodowania,

a następnie po uzyskaniu środków budżetowych na ww. cel zostaje dokonana wypłata odszkodowania.

II. Zezwolenia na odstępstwa od zakazów obowiązujących względem wilka

Zgodnie z § 2 i załącznikiem nr 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016 r. poz. 2183 oraz z 2020 r. poz. 26), wilk należy do gatunków objętych ochroną ścisłą, wymagających ochrony czynnej, dla którego obowiązują zakazy, zawarte w § 6 ww. rozporządzenia. W myśl art. 56 ustawy o ochronie przyrody Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi może, w sytuacjach szczególnych, zezwolić na umyślne płoszenie lub odłów wilków, a Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska na ich umyślne zabijanie. Zezwolenie może być wydane w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli wnioskowane działania nie są szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony gatunków chronionych oraz przy spełnieniu co najmniej jednej z przesłanek indywidualnych np. ograniczenia poważnych szkód w mieniu, czy zapewnieniu zdrowia i bezpieczeństwa powszechnego.

Wyżej wspomniane zezwolenia na odstępstwa od zakazów wydawane są na wniosek podmiotu, w którego interesie leży dana czynność – może to być osoba poszkodowana przez wilki lub władze wykonawcze gminy. Wydane decyzje przyznają stronom prawo do odstępstwa od obowiązujących zakazów, nie mają zaś charakteru nakazowego. Istnieje możliwość uzyskania decyzji w formie ustnej – mają one taką samą rangę prawną jak pisemne, a w sytuacjach nagłych mogą być jedyną możliwością na skuteczne wykonanie zaplanowanych czynności i zażegnanie zagrożenia dla ludzi i mienia.

Zaleca się, by władze gmin, w których występują wilki zwracały się z wnioskami „prewencyjnymi” na płoszenie osobników, które nie zachowują właściwego dystansu od człowieka i zabudowań i aby wdrożyły procedury na wypadek konieczności płoszenia drapieżników dostępnymi metodami. Wnioski składane w celu przeciwdziałania potencjalnie niebezpiecznym sytuacjom z wilkami powinny być kompletne, tj. zawierać wszystkie informacje przewidziane w art. 56 ust. 6 ustawy o ochronie przyrody, argumenty w nich zawarte powinny być konkretne, szczegółowe i należyście udokumentowane (np. w postaci notatek, zgłoszeń, zdjęć) i winne być przekazane w sposób prawidłowy (przez ePUAP lub pocztą, a nie mailem) – ułatwi to i znacząco przyspieszy prowadzone postępowania administracyjne w sprawie wydania zezwoleń. Powyższe działanie wynika z kompetencji samorządów w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom, o których mówi z ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, a szczególnie z zapisu o tym, że zapewnienie

bezpieczeństwa ludności lokalnej należy do zadań własnych gminy (nie zaś do administracji ochrony przyrody).

III. Zawiadomienie o przypadkowym schwytaniu, zabiciu lub znalezieniu wilka

Ze względu na wysoki status ochrony wilka każda informacja o znalezieniu rannego, chorego lub martwego osobnika powinna być weryfikowana przez instytucje i organy ochrony środowiska na podstawie dostarczonych dowodów. Dokumentowanie zgłaszanych przypadków przyczyni się do lepszej ochrony tego drapieżnika, jak również do ochrony mienia (zwierząt gospodarskich i domowych) mieszkańców województwa łódzkiego.

Każde odnalezienie martwego osobnika powinno zostać udokumentowane oraz zgłoszone do właściwej terytorialnie regionalnej dyrekcji ochrony środowiska. Zgodnie z art. 58 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody „każdy, kto przypadkowo schwycił lub zabił zwierzę gatunku objętego ochroną ścisłą lub wydrę, lub instytucja państwowa, która się o tym dowiedziała, niezwłocznie zawiadamia o tym właściwego regionalnego dyrektora ochrony środowiska”.

W miejscu znalezienia martwego wilka należy sporządzić szczegółową dokumentację, poprzez wypełnienie protokołu z oględzin oraz wykonanie dokumentacji fotograficznej (wzory pism oraz instrukcje zostały zawarte w załączniku). Sporządzona dokumentacja powinna zostać przekazana do właściwej regionalnej dyrekcji ochrony środowiska oraz do zespołu badawczego Stowarzyszenia dla Natury „Wilk”: dr Sabiny Pierużek-Nowak, tel. 606 11 00 46 lub dr. Roberta Mysłajka, tel. 604 62 52 28. Stowarzyszenie dla Natury „Wilk” prowadzi zbiór i analizy tkanek wilków w celu oceny stanu zdrowotnego, czynników śmiertelności i zagrożeń dla populacji tego gatunku. W wielu przypadkach szybki kontakt umożliwia ekipie badawczej pobranie cennego materiału do badań i zorganizowanie sekcji martwych wilków, dzięki której ustalone zostają przyczyny śmierci konkretnych osobników.

W przypadku odnalezienia rannego lub chorego osobnika wilka należy w pierwszej kolejności zawiadomić właściwą regionalną dyrekcję ochrony środowiska i wykonać dokumentację fotograficzną, a następnie skontaktować się z osobami prowadzącymi badania nad wilkami w Polsce. Zalecamy kontakt z nadmienionym wcześniej zespołem badawczym Stowarzyszenie dla Natury „Wilk”, będącym do dyspozycji bez względu na porę dnia oraz posiadającym niezbędne doświadczenie w takich przypadkach. Następnie należy wezwać weterynarza lub właściciela najbliższego ośrodka rehabilitacji zwierząt. Jeżeli pozwalają na to warunki oraz stan zdrowia rannego osobnika, istnieje również możliwość jego przewiezienia do miejsca, gdzie zostanie mu udzielona pomoc weterynaryjna, bez konieczności wcześniejszego uzyskiwania zezwolenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Zgodnie z § 9 pkt 3 lit b *zakaz chwytania, transportu, przetrzymywania oraz*

umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania w inne miejsca nie dotyczy chwytania zwierząt rannych lub osłabionych w celu udzielenia im pomocy weterynaryjnej i przemieszczania do ośrodków rehabilitacji zwierząt.

Pod adresem <http://www.polskiwilk.org.pl> znajdują się zakładki ze szczegółowymi instrukcjami postępowania w razie znalezienia martwych, rannych i chorych wilków.

IV. Postępowanie w sytuacjach konfliktowych na linii „człowiek-wilk”

Wilki, które pojawiają się w pobliżu zabudowań ludzkich często wabione są łatwo dostępną bazą pokarmową (są to głównie niezabezpieczone śmietniki i kompostowniki). W wielu przypadkach odpowiednie zabezpieczenie takich miejsc ogranicza sytuacje konfliktowe, jednak problemu nie należy bagatelizować, bo zjawisko synantropizacji jest realnym zagrożeniem zarówno dla człowieka jak również samych zwierząt. W związku z powyższym zasadne jest podjęcie natychmiastowych działań przez gminy i ich mieszkańców w celu zabezpieczenia pojemników na odpady przed dostępem zwierząt w obszarach, w których stwierdzono obecność wilków. Na niektórych terenach zasadne jest także monitorowanie przez gminy, czy na ich terenie nie funkcjonują nęciska dla zwierząt drapieżnych (związane z fotografią), jak również szybkie i właściwe reagowania na tego typu sytuacje, łącznie z powiadomieniem RDOŚ w Łodzi.

Wszelkie przypadki pojawienia się wilków i innych dużych zwierząt chronionych na terenach zamieszkałych, które mogą stanowić niebezpieczeństwo, powinny być niezwłocznie i w pierwszej kolejności zgłaszane przez mieszkańców gmin do władz samorządowych. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta, powinien podjąć adekwatne do skali zagrożenia działania lub przekierować do najbliższego komisariatu policji, czy do straży gminnej, jeżeli taka formacja funkcjonuje na terenie danej gminy. Obowiązek ten wynika z zapisów w art. 7 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, zgodnie z którym zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym sprawy związane z utrzymaniem porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli.

Mieszkańcy gmin powinni uzyskać informację o pojawianiu się wilków przede wszystkim w celu zabezpieczenia dobytku przed szkodami przez nie powodowanymi – podstawą jest zapewnienie opieki zwierzętom gospodarskim i domowym, szczególnie przez utrzymywanie ich w zamknięciu (ogrodzeniach) po zmroku.

Szczególnej uwagi wymaga także przypominanie mieszkańcom o zapewnieniu opieki nad domowymi psami, obowiązującym zakazie puszczenia psów bez możliwości ich kontroli i bez oznakowania umożliwiającego identyfikację właściciela lub opiekuna, a także o zakazie puszczenia psów luzem w lesie. W ten sposób zapobiega się szkodliwemu krzyżowaniu się psa z wilkiem oraz ataków wilków na psy.

Z poważaniem,

**Z up. Regionalnego Dyrektora
Ochrony Środowiska w Łodzi**

Tomasz Radzewicz
Z-ca Regionalnego Dyrektora
Ochrony Środowiska w Łodzi -
Regionalny Konserwator Przyrody
*/podpisane kwalifikowanym podpisem
elektronicznym/*

Załączniki:

1. Procedura postępowania w sytuacjach konfliktowych człowiek-wilk, GDOŚ 2018 r.
2. Procedura postępowania w przypadku sytuacji konfliktowych powodowanych przez dzikie zwierzęta chronione, GDOŚ 2021 r.
3. Procedura postępowania w sytuacjach podejrzenia o hybrydyzację, GDOŚ 2018 r.
4. Kopia decyzji GDOŚ z 25 stycznia 2021 r., znak: DZP-WG.6401.232.2020.AG dla SdN „Wilk”
5. „Po sąsiedzku z wilkami”, SdN „Wilk” 2019 r.
6. „Poradnik ochrony zwierząt hodowlanych przed wilkami” SdN „Wilk” 2020 r.
7. Protokół z oględzin i zbioru prób z martwego wilka
8. Karta dokumentacji fotograficznej martwego wilka
9. Instrukcja zbierania prób do badań genetycznych wilków

Otrzymuje:

1. Gmina Bolimów
2. Gmina Burzenin
3. Gmina Czastary
4. Gmina Dmosin
5. Gmina Goszczanów
6. Gmina Kamieńsk
7. Gmina Koluszki
8. Gmina Krzyżanów
9. Gmina Ksawerów
10. Gmina Łęczycza
11. Gmina Łubnice
12. Gmina Mastowice
13. Gmina Mniszków
14. Gmina Nieborów
15. Gmina Nowosolna
16. Gmina Opoczno
17. Gmina Poświętne
18. Gmina Rokiciny
19. Gmina Rząśnia
20. Gmina Sławno
21. Gmina Sulejów